



Veili Matti Multanen

Arkistonhoitaja Bo Lundström kertoi vanhoista Ruotsi-Suomen kartoista Kuninkaallisessa Sota-arkistossa.

Kymen maanmittarit Kuninkaantiellä

Moni kaakkoissuomalainen maanmittari löysi taiteellisesti piirrettyjä kartoja omista koti- tai mökkiseudustaan Ruotsin Kuninkaallisessa Sota-arkistossa.

KAAKKOISSUOMALAISET maanmittarit juhlistivat Haminan rauhan merkki-vuotta kesäretken kohteen valinnallaan. Kymen maanmittarikerhon tämänhetki-sen hallituksen jäsenet työskentelevät Haminan kaupungin teknisessä toimessa kaupungintalolla. Näin kytkös Haminan rauhaan on myös maantieteellisesti hyvin läheinen. Nykyiseltä Haminan kau-pungintalolta on vain neljäsataa metriä Johanneksen kirkkoon, jonka paikalla sijainneessa Haminan varuskunnan komendantin talossa Venäjän ulkoministeri Nikolai Rumjantsevin ja Ruotsin Venäjän suurlähettilään **Curt von Stedingkin** johdolla parin kuukauden neuvottelujen lopputuloksena solmittiin Haminan rauha 17.9.1809. Puolitoista vuotta kestäneen Suomen sodan päättyminen ja sen johdosta solmittu Haminan rauha on kenties merkittävin rauhansopimus Haminalle kuin myös koko Suomelle. Rauhassa

määriteltiin ensimmäisen kerran tulevan Suomen rajat ja Suomi siirtyi Ruotsin vallasta Venäjän vallan alle. Suomen valtiollinen kehitys sekä suomalaiskan-sallisen identiteetin rakentaminen alkoi Venäjän keisari Aleksanteri I sallimana ja jopa tukemana.

Niinpä me kaakonkulman maanmitta-rit juhluvuoden kunniaksi matkasimme 18.9. osin samaa Pietari–Tukholma-välillä kulkenutta Kuninkaantietä entisen Viipurin läänin alueelta Helsinkiin ja sieltä laivalla kohti Tukholmaa. Eiköhän samaa tietä Helsinkiin asti käyttäneet myös ne sotaväen kuriirit, jotka veivät mennessään turvaan silloiset Kaakkois-Suomen kartat ja sotaväen piirrokset.

Ettemme aivan olisi vaipuneet matkal-lamme historian syövereihin, pysähdyim-me Helsingissä Maanmittauslaitokselle kuuntelemaan **Pekka Halmeen** esitystä laitoksen ajankohtaisista asioista ja **Peter**

Haaparinteen selvitystä Helsingin maan-hankinnasta Östersundomissa. **Marko Ollikaisen** kerrottua EUREF -järjestelmään siirtymisestä olimmekin valmiit nouse-maan laivaan.

Tukholmassa sodan jaloista viedyt kartat sijoitettiin vuonna 1805 perustet-tuun Ruotsin Kuninkaalliseen Sota-arkis-toon. Laitos säilyttää ja hoitaa asiakirjoja aina 1500-luvulta nykypäiviin saakka. Sota-arkiston kokoelmissa on kartoja, piirroksia ja asiakirjoja koskien armeijan varusteita ja rakennuksia noin miljoona yksikköä. Kartoja tai muita dokument-teja eri puolilta maailmaa laitos antaa tutkijoiden käytettäväksi paikan päällä tai digitoituna netin kautta. Erityisen pal-jon kartoja on Ruotsin lisäksi Suomesta ja Saksasta. Myös talvi- ja jatkosotien ruotsalaisten vapaaehtoisten keräämää aineistoa on paljon.

Kymen maanmittareita kiinnosti eri-tyisen paljon turvaan viedyt Kaakkois-Suomen alueen kartat. Kuninkaallisessa Sota-arkistossa meitä oli vastassa ar-kistonhoitaja **Bo Lundström**, joka en-nakkotoivomuksemme mukaisesti oli koonnut ison joukon tämän alueen kartoja katseltavaksemme. Kartoissa oli monia Sota-arkiston erityisen ylpeyden aiheita, 1600- ja 1700-luvun käsin piirrettyjä kartoja. Hienot nimiöt ja mittakaavajanan koristekuvat kelpaisivat sellaisinaankin kehystettyinä tauluiksi. Näiden karttaan itse kartoitetun aineistojen lisäksi piirret-tyjen kuvien tekijät olivatkin aivan oma ammattikuntansa kartanpiirtäjien ohessa. Eräässä mielenkiintoisessa kartassa näkyi hyvin senaikainen Kuninkaantie. Kymi-jokilaakson halki mennyt valtavyöly oli nykyisen E18-tien edeltäjä. Kartassa näkyi reitti Uudeltamaalta Ahvenkosken kautta Pyhtäälle, nykyisen Kotkan alueella Ky-minlinnan linnoituksen pohjoispuolitse Väkinäisten sillan kautta Korkeakoskelle ja sieltä Eskolan kylän ja Salminlahden kiertäen edelleen Summan kartanon kautta Haminaan. Haminasta itään tie on vieläkin koettavissa Museotietä ajaen Virojoelle ja osin Vaalimaalle asti. Myös moni Etelä-Karjalasta mukaan tullut maanmittari löysi taiteellisesti piirrettyjä kartoja omista koti- tai mökkiseudus-taan. Esillä olleista kartoista kävi hyvin ilmi, että sotilaille tärkeiden vesiväylien kartoittamiseen oli uhrattu paljon aikaa ja vaivaa. Silloisen Ruotsin ja Venäjän rajaseudun kulkureitit Kymijoen ja Sai-maan vesistöissä ja niiden kartoitus oli

sotilaille erityisen tärkeää. Järvet ja joet Suomenlahdelta Kainuuseen, Olavinlinna Kyrönsalmessa, ja kulkukelpoiset reitit aina Joensuuhun saakka oli tarkasti kartoitettu. Myös rantojen muodot mäkiä ja peltoalueita myöten puolustusasemien tai vihollisen mahdollisten hyökkäysasemien vuoksi olivat piirretty havainnollisesti. Niin sisävesialueiden kuin Suomenlahden karttoihin oli saatu myös mitattua paljon vesiväylien syvyyslukuja tietojia. Nämä olivat tietysti tärkeitä tietoja laivastolle.

Ihastellen pitää todeta, kuinka tarkasti noina vuosisatoina ammattiveljet ovat silloisilla menetelmillä maaston muodot saaneet mitattua ja kartat piirrettyä. Tokihan täällä pohjan perukoilla oli jo silloin totuttu edistyksellisiin tieteilijöihin maanmittauksen alalla. Ranskan tiedeakatemi- an retkikunta oli de **Maupertuis'n** johdolla tutkinut maapallon muotoa 1730-luvulla Tornionjokilaaksossa. Seuraavalla vuosisadalla saksalaisen tähtitieteilijä **Friedrich Struve** halusi tarkentaa tietoja maapallon koosta ja varmistaa oletettu mutta kiistelty

napojen litistyneisyys Mustaltamereltä Jäämerelle ulottuvalla Struven ketjuksi nimetyn kolmioketjun mittauksilla 1816–1855. Kyllä näitä entisaikojen mestareiden jälkiä kelpaa nykyisten maanmittareiden seurata.

Veli Matti Multanen
Maanmittausteknikko
Haminan kaupunki

KYMEN MAANMITTARIKERHO

KYMEN MAANMITTARIKERHO perustettiin alun perin *Viipurin läänin maanmittariklubi* -nimisenä 15.4.1896. Perustamispaikkana oli Viipurin kaupunki ja siellä varmentamattoman perimätiedon mukaan Pyöreätorni. Mutta siitä ei ole täyttä varmuutta klubin arkistojen jäädessä sodan jalkoihin kesällä 1944 Viipuriin. Sääntöjen ensimmäisen pykälän mukaan klubin tarkoitus oli saattaa lähempään yhteyteen Viipurin läänissä työskenteleviä maanmittareita ja maanmittarin toimialaan kuuluvia asioita harrastavia kansalaisia. Kokous ja juhlapaikkoina olivat usein kuuluisat viipurilaiset ravintolat Espilä tai Knut Posse.

Klubin säännöt uudistettiin 1934, jolloin nimeksi tuli *Viipurin maanmittarikerho ry*. Vuonna 1939 ravintola Knut Possen juhlahuoneistossa pidetyssä vuosijuhlassa sai alkunsa vielä tänäkin päivänä toteutettava perinne. Silloin eläkkeelle siirtynyttä kerhon jäsentä, lääninmaanmittausinsinööri, kamarineuvos **E. V. Hietalahtea** muistettiin hopeisilla kynttilänjaloilla. Viimeinen Viipurissa pidetty kokous järjestettiin Viipurin maanmittauskonttorissa 16.10.1943. Helmikuussa 1950 kerhon nimi muutettiin 1.9.1945 perustetun läänin mukaisesti *Kymen läänin maanmittarikerhoksi* ja kotipaikaksi tuli Kouvola. Kymen läänin kartalta poistumisen johdosta kerhon nimeä oli taas muutettava 1998 ja siitä lähtien nimi onkin ollut *Kymen maanmittarikerho ry*.

Vuodesta 1970 lähtien kerhon jäseniksi on hyväksytty diplomi-insinöörien lisäksi myös teknikot ja kartoittajat. Kun maanmittausteknikkokoulutus loppui vuonna 1994 ja ammattikorkeakouluinsinöörien koulutus alkoi, kerhon jäseniksi on hyväksytty myös maanmittausalan AMK-insinöörit.

Kymen maanmittarikerho on Suomen vanhimpia yhdistyksiä. Tällä hetkellä kerhossa on 120 jäsentä. Kerhon jäsenet työskentelevät niin valtiolla, kunnilla kuin yksityisen sektorin palveluksessa sekä itsenäisinä yrittäjinä. Eläkeläisten määrä kerhon jäsenistössä on

viime vuosina selvästi kasvanut, joten uusien maanmittareiden saaminen jäseniksi on tärkeää historiallisen kerhon toiminnan jatkamiseksi.

Kerhon vuotuinen toiminta maanmittareiden yhteen saattamiseksi käsittää esitelmää ja luentoja jäsenten sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pitäminä. Toisinaan on tehty tutustumiskäyntejä erilaisiin maanmittaukseen liittyviin tai yleistä mielenkiintoa omaaviin kohteisiin. Suosittu toimintamuoto on ollut yhdessä puolisoiden kanssa toteutetut kesäretket. Retket ovat suuntautuneet kotimaisten kohteiden lisäksi usein ulkomaille. Kesäretkien ulkomaisina kohteina ovat olleet mm. Moskova, Leningrad/Pietari, Tukholma, Visby ja eri Baltian kaupungit. Kaakonkulmalla toimiva maanmittausteknikoiden yhdistys, silloiselta nimeltään *Kymen läänin maanmittausteknikot ry.*, haastoi maanmittarikerhon keväällä 1978 pilkkikilpailuihin ja saman vuoden syksyllä suunnistuskilpailuihin. Näiden haastekilpailujen jälkeen koitosten järjestelyvastuu siirtyikin maanmittarikerhon huoleksi paremman vakavaraisuuden johdosta. Viime vuosina suunnistuskilpailut ovat osanottajakadon johdosta jääneet pitämättä, mutta pilkkikilpailut on useimmiten saatu pidettyä vaihtelevista jääoloista huolimatta. Yhdistyksen tärkein tapahtuma, vuosikokous, on myös järjestetty kerhojen yhteistyönä perättäisinä kokouksina samassa paikassa. Se on selvästi aktivoitunut kummankin kerhon jäsenistöä osallistumaan vuosikokoukseen. Vuosikokouksiin on myös liitetty illallinen seuralaisten kanssa sekä jokin kulttuurielämys, usein konsertti tai teatteri.

Tällä hetkellä Kymen maanmittarikerhon hallituksessa toimivat puheenjohtaja **Matti Filpun** johdolla **Sami Suoknuuti**, **Jari Kiviharju**, **Matti Korpela** sekä sihteerinä **Veli Matti Multanen**.

LÄHDE: Tom Masalin, Viipurin maanmittariklubi – Kymen maanmittarikerho ry 1896–1996.